

YAPRAK DÖKÜMÜ

Mehmet TORUN

Maden mühendisi

Okulun bitmesine çok az bir süre kalmıştı. 4 yıllık koşuşturmaca bitmek üzereydi. Mühendis olacak ve üretimin içindeki yerimizi alacaktık. Çoğumuz okurken işçilik yapmış, yeraltının koşullarını bilen, üretime sevdalı gençlerdik. Yörenin çocuklarıydık. Babalarımız madende işçilik, memurluk yapmışlar, biz de kömür kokusuyla büyümüşüz.

Yeraltında kullanılan terimleri daha ortaokulda, lisede sokaklarda öğrenmişiz. Bacayı, ayağı, başyukarıyı, lağımı, tumbayı sarmayı, çatalı, direği...

Diplomaları alınca hepimiz hemen EKİ'de (şimdi TTK) işe başlayacağız. Zaten işçiyiz ve mühendis kadar maaş alıyoruz. Mühendis açığı da varmış nasılsa. Kurum karlı olacak bu durumda diyoruz. Diplomaları alıp müracaatlarımızı yapıyoruz. Hepimiz kendimize göre bölge beğeniyoruz ayrıca. Üzülmez, Amasra, Karadon yada Armutçuk.

Aradan zaman geçiyor. Bir türlü yapılmıyor atamalar. O sırada 12 Eylül askeri darbesi olmuş, dert anlatacak bir kapı bulmak zor. Yetkililere çıkıyoruz gruplar halinde. Ya da temsilciler seçerek. Ama mevzuat hazretlerini aşamıyoruz. Kadro yokmuş ne demekse. Kadro istenecekmiş ama uzun sürebilirmiş. Yalnız bu sırada dışarıdan yeni mühendis atandığını da duyuyoruz. Çünkü Zonguldak küçük yer ve herkes birbirini tanıyor.

Soruyoruz yetkililere "Ankara'dan geldi yazıları" deniyor. O zamanlar TKİ'ye bağlı olarak çalışılıyor. Anlam veremiyoruz bir türlü gelişmelere.

Devlet, elinde mühendisi var işçi olarak çalıştırıyor, dışarıdan yeni mühendis alıyor. Mühendislerine de çamaşırhanede, ambarda, direk harmanında işçilik yaptırıyor. Devletin işine akıl ermez dedikleri bu olsa gerek.(?)

Bu arada 12 Eylül askeri yönetiminin güvenlik soruşturması uygulaması yoğun şekilde devam ediyor. Cumhuriyet savcılıklarından aldığınız "iyi hal kâğıdı" yeterli olmuyor, polisten ve jandarmadan hatta mahalle muhtarından da idari soruşturma sonuçları isteniyor. Ben de dâhil olmak üzere birçok arkadaşımız bu soruşturmalarda "sakıncalı" çıkıyoruz. Okul döneminde olaylara karışmışız.

Derken bir gün yönetim çağırıyor 30 işçi mühendisi.

"Ankara'ya gideceksiniz Genel Müdür sizi bekliyor" deniyor.

O güne kadar hiçbirimiz Genel Müdür'le muhatap olmamışız. Heyecanlanıyoruz ama bir de kuşku var içimizde.

"Bir bityeniği olmasın bu işte" diyoruz. Kurum bir araç veriyor. Yola koyuluyoruz. Bizi nelerin beklediğini bilmiyoruz ama ortak hareket etmeye karar veriyoruz.

Ankara'ya akşamüstü gelip doğru makama çıkıyoruz. Bizi bekliyorlarmış zaten. Toplu olarak giriyoruz içeriye.

"Gençler" diyor Genel Müdür. "Zonguldak'ta size kadro yok. Ancak isterseniz Doğu'daki işletmelere gidebilirsiniz. Acele karar verin."

Aslında şaşırıyoruz. Bekliyoruz bu tür bir kararı. Ama yine de panikliyoruz. Önceden sözleşmiştik ya hep birlikte "Gitmeyiz. Biz Zonguldak'ta çalışacağız." diyoruz.

Genel Müdürün " gitmezseniz hepinizi işten atarım" restini de görerek.

Çıkıyoruz makamdan ama hemen peşimizden yarın sabah saat 9.00'da makama tekrar çağrıldığımızı iletiyorlar.

O geceyi kendi aramızda ve ailelerle olayı yorumlayarak geçiriyoruz.

Sabah erkenden makama gidiyoruz tekrar. Amabu sefer durum değişik. Toplu olarak giremiyoruz makama. Tek tek alınıyoruz içeri. Böl parçala taktiğinin küçük bir uygulaması.

İçeri girip çıkanlar sözünde duramamanın derin bir mahcubiyeti içinde Doğu'daki kömür işletmelere gönderildiklerini anlatıyorlar, dışarıda sıra bekleyenlere.

İçerideki masada bir Türkiye haritası serili ama harita tam ortadan kıvrılmış. Sadece Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri görünüyor. Batıdaki kömür işletmeleri alt kısımda kalmış. Görünmüyor.

"Kendinize işletme beğenin" deniyor. Ama seçme şansımız çok kısıtlı. Tehditle ve çaresizlikle tayin oluyoruz Doğu'daki işletmelere.

Dönüyoruz Zonguldak'a. Tayin yazılarımız henüz ulaşmadı. Tebellüğ edelim mi? Yoksa imzalamayalım mı? Direnelim mi? Tartışıyoruz.

Her kafadan bir ses çıkıyor. Yorumlar çeşitli. Bir meslektaşımızın da babası, bize de pek çok konuda sahip çıkan Yusuf Amcamız topluyor bizi:

"Gençler siz Harbiye'yi yeni bitirmiş teğmenlersiniz. Önünüzde iki seçenek var. Ya cepheye gidip askerlerinizle birlikte mücadele edeceksiniz ya da orduvinde mızıkacılık yapacaksınız. Karar sizin" deyince tereddütsüz hepimiz "cepheyi" tercih ediyoruz.

Doğu maceramız böylece başlamış oldu. Soğuk bir aralık ayında Erzurum'a hareket ettik. Hem de arkamızda 9 aylık kızımızı, eşimizi ve birlikte olduğumuz tüm sevdiklerimizi, anılarımızı bırakarak.

Dile kolay, doğuda 17 yıl her türlü zorluğa göğüs gererek görev yapmaya gayret ettik. Ne de olsa cepheydik. Cephenin zorlukları olacaktı elbet. Yılmayacaktık ki "askerlerimiz" bizleri örnek alsın. Öylede yaptık. Tüm çalışanlarla birlikte inandığımız değerler için mücadele ettik.

Birlikte ürettik. Birlikte canımızı ortaya

koyduk. Birlikte paylaştık. O yıllar moda öyleydi.

Daha sonra dönem değişti. Birileri köşeyi dönme modası çıkardı. "İşini bilecekti" memur. Yasaları bir kere delmekle ne olacaktı ki sanki. Birlikte üretme ve paylaşma eski moda oldu. Dinozorların işiydi bu gibi düşünceler.

Serbest piyasa denilen "mucize" her şeye hâkim oldu. Değer yargıları bir bir yıkıldı. Artık "biz" yoktu "ben" vardı.

Uğrunda mücadele ettiğimiz değerleri tanıyamaz olmuştuk. Erozyona uğradılar, aşındılar. Savrulup gittiler dört bir yana.

İşletmelerimiz de nasıplandı bu gidişattan. Satılmalydılar haraç mezat. Güzel sektör bu işleri daha iyi beceriyordu sonuçta.

Parça parça ettiler kurumları. Kurumların en üst düzey yöneticileri bile ekmeke yediği yerleri pazarlamak için yarıştılar. Kapatmak için projeler ürettiler. Sanki kapatmak ve satmak için mühendislik tahsili gerekiyormuş gibi.

Bize "iyi mühendis" tanımını şöyle anlatmıştı hocalarımız, ağabeylerimiz:

"Önce iyi bir insan olacak, çalıştırdığı kişilere her açıdan örnek olacak, proje yapacak, uygulayacak, plan okuyacak, işi takip edecek, işçiyi takip edecek".

Elimizden geldiğince bunları uygulamaya gayret ettik, cepheye olmanın zorluklarını yaşayarak.

Daha sonra "iyi" mühendis tanımı değişti: "Piyasa kurallarını bilecek, pazarlamacı olacak, kurumda öğrendiği bilgileri dışarıda değerlendirecek, çalıştığı kurumu herkesten çok kötülecek, kısacası işi bilecek."

Biz bu yeni tanıma ayak uyduramadık. Yeni sistem kabul etmedi bizleri. "İyi" mühendis olamadık. Olmaya da çalışmadık zaten.

Ama çocuklarımıza anlatacağımız pek çok anılarımız oldu. Hem de gönül huzuruyla, onur dolu, gurur dolu.